

крятъ и по-важни за насъ социално-економически елементи. Нека си припомнимъ, че прѣзъ този периодъ разни болери и некадърни царчета, по силата на феодализма и убийственото разцѣпление, бѣха обърнали малка България на единъ безсмѣтенъ чифликъ. Жалко е, че изчезли и оскъдни данни за Ивайло приравняватъ цѣлото битие на тоя паметенъ герой къмъ единъ доволно идиличенъ авантюризмъ. Ивайло излиза отъ родното си огнище, издига гласа си срѣщу съществуващата провалия, а настрѣхналиятъ народъ, прѣдъ ужаси и развратъ, го послѣдва.

Яковъ Святославъ пада жертва на Мариинитѣ интриги (1277 г.), а въ сѣщата година липсва отъ сцената и Константинъ, споредъ Пахимера — убитъ въ сражението съ възстаналия Ивайло. Липсватъ ни интереснитѣ данни за да илюстрираме и участието на южно-българското население, въ частностъ това на Сливенско, въ това паметно за историята ни движение. Ивайло се коронясва въ Търново, а изнежената царица Мария, за да спаси короната си, прѣмижава прѣдъ наложеното, става Ивайловица и наново зацарува (1278 г.). Боляритѣ уплашени отъ успѣхитѣ на Ивайло и на народа, сговорватъ се и отварятъ пжтъ на нова и кратка династия: Тертеровци¹⁾. Ивайло побѣжда на нѣколко пжти татаритѣ и става идеалъ на народа. Изгубенъ за малко отъ театра на междуцарствието, той се явява пакъ, и на 17 юли 1280 г. разбива отправената срѣщу него силна византийска войска нѣкждѣ при Диавена²⁾.

¹⁾ Коронясаниятъ въ края на 1280 г. Георги Тертеръ, скоро подъ натиска на татаритѣ, се принуждава да бѣга въ Одринско (1285), а Ногай туря за свой васалъ на българския тронъ, Смилеца, членъ на една още по-загадъчна фамилия, прочута съ ренегатство. Слѣдъ смъртъта на Ногай (1293 г.), синъ му Чоки трѣгва за България и се намѣстя на българския прѣстолъ, но Тертеревиятъ синъ Святославъ го посича и освобождава България отъ татарската опека. Фа, милията Тертеревци, интъкъ сръчна, споредъ Пахимеръ команскаще е била отдавна българизирана. Това се види и отъ славянското име на сина на първия Тертеръ. Впрочемъ самъ Пахимеръ пише, че само бащата билъ отъ комански произходъ: *pater ejus Terteres Comanis erat.* II. 265. Нека не ни си види чудно, че додѣ славянската фамилия Смилецъ става оржиде на Ногай, въ подновяването на българската независимостъ се явява династия съ кръвъ близка на прабългарската.

²⁾ *Diabaene* или *Διαβαίνω*, споредъ нѣкои, е днешното Девня. Въ Идризи се чува мѣсто Динеболи. Томашекъ за него пише